

נועם שיח

מאת אב"ד סאנטוב שליט"א

ליב האבן א איד

יום הכיפורים תשפ"ו

מכון אפריון לשלמה

לייקווד תשפ"ו

כל הזכויות שמורות

למכון אפריון לשלמה

להוצאת שיחות הרב שלמה זלמן פרידמן שליט"א

אב"ד סאנטוב - לייקווד

הרב פנחס בידרמן - הרב נתן נטע פרוש

9996551.z@gmail.com

לקבל גליונות, לנדב גליונות, ולהערות

נא לפנות להנ"ל

קונטרס זה נדבת

הנגיד החסיד המפואר

הרה"ח מו"ה אברהם משה מילר הי"ו

מראשי הוועד של עיר התורה לייקווד

לע"נ אחותו האשה החשובה

מרת טויבא שרה בת ר' שרגא פייזל ע"ה

נכדת הגה"ק בעל "ערך ש"י" זי"ע

אשת הרב צבי כצמן שליט"א מחשובי מתפללי ביהמ"ד סאנטוב

נלב"ע כ"ז אייר תשפ"ה

ת.נ.צ.ב.ה.

ליב האבן אַ איד

ויברח יונה תרשישה (מפטייר יונה א', ג-ד)

בפסוק נאמר (יונה א', ג-ד): ויָקָם יוֹנָה לְבְרוּחַ תְּרִשִּׁישָׁה וְגו', שלאחר שהקב"ה ציוה את יונה הנביא להתרות בבני נינוה שאם הם אינם חוזרים בתשובה והנה נינוה נהפכת, ברח יונה ולא רצה להתנבאות עד שנבלע בדג, ואח"כ קיבל עליו נבואתו ובני נינוה שבו בכל לבם בתשובה וכך נינוה לא נהפכה.

הסיבה שאנו קוראים את ההפטרה הזאת (המוכרת בשם "מפטייר יונה") ביום הכיפורים, הוא מפני ששם רואים גודל מעלת התשובה. אך אם כן נשאלת השאלה, מדוע צריכים להביא את כל ההקדמה ופרטי הסיפור שיונה ברח ונבלע בדג לאחר שהספינה כמעט טבעה במצולות, מדוע לא שייך לספר בקוצר אמרים, שלאחר ששבו בתשובה ניצלו ונינוה לא נהפכה.

ועי' בפרקי דרבי אליעזר (פרק י') שם מובא הסבר נפלא בדבר, דהנה יונה הנביא חשש שתשובת בני נינוה הגויים תהפוך לקטרוג חלילה עבור בני ישראל, שאם הגויים כשמתרים בהם הם שבים בתשובה, אז בודאי שבני ישראל צריכים לשוב בתשובה, וא"כ כשהנביאים מתרים בהם ואינם חוזרים מיד בתשובה, הדבר יכול להיות להם לקטרוג.

לכן בחר יונה הנביא למרות שידע חומרת הדבר של הכובש נבואתו שמבואר במגילה (י"ד ע"א) שדינו חלילה במיתה, אעפ"כ מחמת "אהבת ישראל" שהיה לו, הוא לא רצה שיהיה קטרוג על בני ישראל כשהם אינם שבים בתשובה מיד לאחר התראת הנביא, על כן בחר ליטול עליו עונש הכובש נבואתו, לא להתרות בבני נינוה, כדי שלא יתעורר קטרוג עצום חלילה על בני ישראל. רואים בזה את מידת ה"אהבת ישראל" העצומה שהיתה לו ליונה הנביא.

ומבאר בספר מעט מן האור, שיתכן שזהו הסיבה שקוראים ביום הכיפורים גם את החלק הראשון של ההפטרה, שמשם יתגלה עד כמה הנביאים מסרו נפשם עבור "אהבת ישראל", וזה יעורר אותנו גם להרבות ב"אהבת ישראל".

ביום הכיפורים אנו רואים שהקב"ה מקפיד על בין אדם לחבירו יותר מאשר על בין אדם למקום, בעבירות שבין אדם למקום מהני תשובה, משא"כ בעבירות שבין אדם לחבירו, לא מהני תשובה עד שירצה את חבירו, כי כאן דורשים "אהבת ישראל"! לא מספיק שאדם שב בתשובה, אלא אם פגע בחבירו, אז ילך ויבקש ממנו שיסלח לו ואז ירבה אהבתו אליו, ותתרבה "אהבת ישראל" אצל בני ישראל. מסופר שהגאון האדיר רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל אמר פעם למורה הוראה בתחילת דרכו להיות מורה הוראה בישראל: הוי זהיר מאוד בפסק הלכה כשאתה "מחמיר" - יותר מאשר בפסק הלכה שאתה "מיקל"...

וכך אנו מוצאים - אמר לו הגרש"ז - בתפילת וידוי של רבינו נסים (שאומרים בתפילת יו"כ קטן) שאומרים "אשר התרת אסרתי ואשר אסרת התרתי", רואים שמתוודים תחילה על כך שאסרו את המותר קודם הוידוי על היתר האיסור...

מסופר, ששנה אחת לא היה להרה"ק בעל ה"תפארת שלמה" מראדומסק זי"ע דבש בליל ראש השנה. באין ברירה, קידש הרבי ובצע על הפת, התפוח לפניו ודבש אין. הביט הרבי סביבו וראה יהודי יושב בסוף השולחן, יהודי שכל יהדותו מתבטאת בכך שהוריו יהודים ה' ירחם, לא תורה ולא יראה, לא מצוות ולא מעשים טובים, הגיע לטיש של הרבי כדי לאכול...

ה"תפארת שלמה" נטל את התפוח וקם, רץ אל היהודי, נטל ידו וחפן אצבעותיו סביב התפוח, וקרא "אח, איזה יהודי מתוק אתה, מתוק כדבש, והתפוח - תפוח בדבש!" והעתיר "יהי רצון מלפניך שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה כדבש!"...

אצל הרה"ק בעל "אמרי אמת" מגור זי"ע נכנסה פעם אלמנה ופרצה בבכי. היא התקשתה לעצור את דמעותיה ותוך כדי בכה סיפרה להרבי כי היא מתגוררת בדירה בשכירות, ומטה לחמה נשבר ואין לה כסף כלל, ביתה ריק, ובעל הדירה רוצה להוציאה מהדירה כיון שלא שילמה עבורה כבר זמן מה. הרבי האזין לדבריה בקשב רב והורה לקרוא לבעל הדירה שמיחר להתייצב לפניו.

שאלו הרבי: כיצד אתה מוציאה אלמנה מדירתה? "רבי", השיב בעל הדירה, "כבר חצי שנה שאיננה משלמת לי, ודירה זו עומדת להשכרה ומהווה עבורי מקור פרנסה, הסכמתי לוותר לה על חובות העבר של חצי שנה דמי שכירות, אבל עד מתי אאלץ לספוג הכל לבדי ומדוע שלא ישאו גם אחרים בהוצאות השכירות, האם לא כל הקהל מחוייבים לדאוג לאותה אלמנה?"

השיב לו הרבי: ישנה משנה המדברת על עבד שחציו בן חורין שכוּפֵּין את רבו לשחררו מפני תיקון העולם, כדי שיוכל להתחתן, ושם לא מוזכרות טענותיך שראוי שכל הקהל ישתתף בפדיון העבד. "רואים מכך" המשיך הרבי ואמר, "שכאשר הקדוש ברוך הוא מזמן מצוה לאדם, עליו לראות בכך סימן מן השמים שזו המצוה שלו ועליו לקיימה בכל נפשו ובכל מאודו מבלי להפיל את האחריות על כתפי אחרים.

אף במקרה שלך – סיים ה"אמרי אמת", אותה אלמנה מסכנה נקלעה לדירתך, עליך להבין שהקדוש ברוך הוא שלחה אליך בדווקא ונתן לך הזדמנות לקיום מצוה חשובה זו ולהתקדם ולהתעלות בעבודת ה' ומי יודע כמה מצוה זו תגן עליך, לכן קיים מצוה זו בשמח, ואל לך לחפש תירוצים כדי להימנע מקיומה".

מסופר, כי בזמנו של הגאון האדיר רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל רבה של ירושלים היה אברך אחד שהיה חתן צעיר לימים והיה צדיק מאוד ובקושי היה מדבר עם אשתו וכל זמנו היה יושב ומתמיד באהלה של תורה. הכלה הצעירה הרגישה בזה צער גדול והתלוננה לפני אביה, אולם זה לא עזר, אביה פנה אל הרב הנזכר ושטח בפניו את צרת בתו, אמר לו הרב, אני אדבר עם חתנך ובעזרת השם יתברך הכל יסתדר.

למחרת בבוקר שלח הרב שליח לבית אותו חתן וביקשו שיבא אליו בשעה אחד בצהריים, החתן התרגש מאוד לזכותו הגדולה שצריך לבוא ל"גדול הדור".

כשהגיעה השעה הייעודה פנה לבית הרב, דפק בהתרגשות רבה, הרב הכניסו ולא דיבר עמו מאומה, החתן דנן המתין בסבלנות למוצא פיו של "גדול הדור", ולתדהמתו ראה שהרב ממשיך בלימודו בלי להתייחס אליו שהוא כבר נמצא וממתין למוצא פיו, וכך המתין החתן דנן משך "שעה ארוכה" מתוחה כשאינו יודע מדוע הוצרך לבא לביתו של גדול הדור בלי שיתייחסו אליו.

כשפקעה סבלנותו של החתן, פנה לרב ושאל, רבינו, מה כבוד תורתו רוצה ממני, איני יכול לחכות יותר, השיבו הרב, פשוט רציתי שתרגיש מה אשתך מרגישה כשאינך מדבר עמה מאומה, הלה הבין את "הרמז" ומאז שינה דרכו לטובה.

במשנה נאמר (מסכת אבות פ"ד מ"ג): בן עזאי אומר אל תהי בז לכל אדם ואל תהי מפליג לכל דבר שאין לך אדם שאין לו שעה ואין לך דבר שאין לו מקום.

ראיתי לפרש, כי אנו רואים חסדי שמו יתברך אשר לכל מדינה וחלקי תבל נתן דברים אשר נצרכים המה לעולם כולו, כגון יין אשר לא תוציא הארץ ענבי גפן רק במקומות ידועים, והרבה פירות אשר נמצאים בחלקי הארץ פה, לא נמצאים בשפע במקום אחר, גם זה הוא לטובת קיום העולם, לחזק בזה אהבת אחים להיות כל העולם נצרכים זה לזה.

וזהו מה שאומר התנא "אל תהי בז לכל אדם" – לומר למה לי האדם הזולת, "ואל תהי מפליג לכל דבר", אשר מדרך הטבע לא ימצא פה, כי זוהי תכלית וקיום הבריאה, שאין לך אדם וכו' ואין לך דבר שאין לו מקום מיוחד בשבילו, ודו"ק.

סיפר הגאון רבי אליהו שטרנבוך זצ"ל ראב"ד אנטווערפן, שחותנו כ"ק מרן ה"מקור ברוך" מסערט-ויז'ניץ זי"ע סיפר לו שבכנסיה הגדולה (השלישית) במארינבאד בה השתתפו אלפים ורבים מגדולי ישראל, ובדיונים נאמרה ביקורת נוקבת מפי כמה מהנואמים.

לפתע קם הגאון רבי מנחם זמבא הי"ד להשמיע את דבריו, ואמר בין השאר, ברש"י (ריש פרשת יתרו בשם המכילתא) מובא שליתרו היו שבע שמות ואחד מהם "יתר" על שם שיתר פרשה אחת בתורה ואתה תחזה, ולכאורה הרי הפרשה מתחילה "ויאמר חותן משה אליו לא טוב הדבר אשר אתה עושה נבול תיבול וכו' כי כבד ממך הדבר לא תוכל עשוהו לבדך", ורק להלן פירט הצעתו "ואתה תחזה" וכו', וא"כ מדוע נקראת הפרשה ע"ש "ואתה תחזה" ולא ע"ש "לא טוב הדבר".

וענה הגאון הנ"ל, "לא טוב הדבר" – ביקורת, זאת עדיין אינה נחשבת לפרשה שתהיה ראויה להקרא על שמו, רק "ואתה תחזה", אם מוכנים לתת כתף, לפעול מעשים ופעולות חיוביות, זה יכול להיחשב לפרשה בתורה...

שמעתי סיפור נפלא: בוויז'ניץ נוהגים האדמו"רים לומר את ה"לשם יחוד" קודם הדלקת נר חנוכה ועוד מסידור היעב"ץ שהיה שייך לכ"ק מרן בעל "אהבת ישראל" מוויז'ניץ זי"ע. והנה הסידור הזה לאחר פטירת ה"אמרי חיים" מוויז'ניץ זי"ע בעת שחילקו הירושה בין בנו כ"ק מרן בעל ה"ישועות משה" מוויז'ניץ זי"ע ואחיו כ"ק הגה"ק ממאנסי זי"ע לא חילקו ביניהם את הסידור, רק עשו סדר שהסידור נמצא אצל כל אחד שנה אחת, ובגמר השנה שולח את הסידור אל אחיו, כך שפעם בשנתיים היה הסידור אצל כל אחד מהאחים הקדושים.

והנה לאחר פטירת ה"ישועות משה" זי"ע זכה מרן האדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א – על ישראל הדרתו בקרית וויז'ניץ בני ברק, בחלק ירושתו של אביו שיהיה הסידור פעם בשנתיים אצלו, ואילו בשנה שלאחר זה היה זה אצל דודו מרן הגה"ק מוויזשניץ-מאנסי זצ"ל.

ולאחר פטירת דודו מוויזשניץ-מאנסי, נפלה חלק הירושה של הסידור אצל בנו כ"ק מרן האדמו"ר מוויזשניץ-לונדון שליט"א, ובשנה הראשונה היה הסידור אצל הרבי מוויזשניץ-לונדון, וכפי ההסכם היה אמור הסידור להיות בשנה הבא אצל מרן האדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א, אך למעשה הסידור לא הגיע אל הרבי.

וכשביררו נודע פשר הדבר, הרבי אמר לבן דודו הרבי מוויזשניץ-לונדון שליט"א, שהיות שכל אחיו האדמורי"ם קיבלו חלק ירושה חפצים חשובים מאביהם הרבי ממאנסי זצ"ל, ואילו הוא – הרבי מלונדון – קיבל רק חצי חפץ, כי כאמור שנה אחת לפי ההסכם אמורה היתה הסידור להיות אצל הרבי מוויז'ניץ בני ברק, ובכן – אמר לו הרבי שליט"א – הנני נותן לך במתנה את החלק שלי בסידור, והשאר את הסידור בחלקך לעולמי עד!

הנה במס' ברכות (דף ו' ע"ב) איתא, כל הנהנה מסעודת חתן ומשמחו, זוכה לתורה, וי"א כאילו בנה חורבה אחת מחורבות ירושלים, וי"א כאילו הקריב תודה.

יש מפרשים שהקשר בין ג' עניינים אלו, תורה, בניית חורבה בירושלים, ותודה, שורשם חד הוא, דהנה נאמר במתן תורה ויחן שם ישראל נגד ההר, ודרשו חז"ל במכילתא כאיש אחד בלב אחד, דהיינו שהתנאי לקבלת התורה הוא אהבת ישראל, ואחדות הלבבות, וכן אמרו חז"ל לא חרבה ירושלים אלא על שנאת חינוס, נמצא שהתיקון והגאולה השלימה תהיה ע"י אהבת חינוס.

ולכן מי שמקיים מצות ואהבת לרעך כמוך ע"י שמשמח חתן, וכמבואר ברמב"ם (פי"ד מהל' אבל ה"א) שע"י שמשמח חתן מקיים בזה מצות גמילות חסד, זוכה לתורה שניתנת ומתקיימת מתוך אחדות ואהבת ישראל, כאיש אחד בלב אחד, וכן מקרב את הגאולה ובנין ירושלים, אשר נבנית ע"י נדבכי אהבת חינוס.

והדמיון לתודה יתבאר ע"פ הידוע מהנצי"ב שמי שנעשה לו נס צריך להביא קרבן תודה בגלל שמביאים עמה מ' חלות והן נאכלין

רק ליום ולילה ואח"כ נעשין נותר, ולכן כדי שלא להותירן יצטרך לקרוא לכל אוהביו ומכריו ויתפרסם הנס, נמצא שקרבן תודה מרמזת על מידת האחדות והאהבה, ולכן זה שמשמח חתן וזוכה לעשות חסדים ולהרבות באהבת חינו, הוא בבחי' הקרבת תודה.

סיפר הגה"צ המקובל רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, שהיה איש נכבד בירושלים ומורם מעם ושמר רבי יחיאל שלינגר זצ"ל, והוא היה תלמיד מובהק של מרן הגאב"ד המהרי"ץ דושינסקי זצוק"ל, ודבוק בו מאוד בכל לבו ונפשו, ולאחר מכן הקים את הישיבה הגדולה והמפורסמת "קול תורה" המתנוססת לתפארה בשכונת בית וגן.

רבי יחיאל היה ניצול שואה, ולאחר שעבר שם בבחרותו שבעה מדורי גיהנום רח"ל זכה להינצל מגיא התופת בנסי נסים. בהזדמנות אחת שאלו רבו המהרי"ץ כיצד זכה להינצל מן השואה, ובאיזו סגולה השתמש להמתקת הדינים בימי הרעה. חשב רבי יחיאל מעט, ולאחר מכן אמר, אולי ניתן לומר שזכיתי להמתקת הדינים בשביל מנהג אחד שנהגתי בעצמי תמיד כל השנים, שמעולם לא חיפשתי ללמוד "חברותא" עם בחור חזק! – ולא דרשתי טובת עצמי בזה, אלא תמיד למדתי חברותא עם בחורים חלשים ממני, כדי שאהיה להם לעזר ולאחיסמך, כענין שדרשו במסכת סוכה (דף מ"ט ע"ב) שתורתנו הקדושה נקראת תורת חסד לפי שצריך לימוד התורה גם כן להיות בבחינת תורת חסד עיי"ש, וכנראה שזכות הלימוד בבחינת תורת חסד יש בו כח להפוך כל הדינים לחסד ולרחמים.

כששמע המהרי"ץ את דבריו, התבונן וחשב על כך זמן מה, ולאחר מכן אמר: יא, דאס איז דאס, [אכן כן, זהו הענין].

סיפר כ"ק מרן האדמו"ר מטאלנא שליט"א תלמידו חביבו ומקורבו של הרה"ק מרן בעל ה"פני מנחם" מגור זי"ע, קרה פעם שהוא התלונן בבוקר על עייפות גדולה מצטברת, לאחר ששני לילות הוא כמעט ולא ישן, היה בזה נפקא מינה לענין רפואי שהיה צריך לעבור. ואכן הרופא, שפגשו באותו יום, אמר שיש "שקים" תולים לו מתחת לעיניו, מחוסר שינה, והוא אישר שאכן הוא לא ישן.

בנסיעתנו, גילה כי לא ישן משום איזו שהיא צרה של אדם שהזכיר את עצמו, אותו אדם היה תלמיד חכם מופלג והדבר הדיר שינה מעיניו. העזתי פני ואמרתי שאולי אפשר יהיה להשתמש באמצעים מלאכותיים כדי להקל על בעיית החוסר שינה, כפי שהרבה אנשים עושים.

הרבי הזדעזע ואמר, הן על כגון דא אמרו חז"ל 'צריך שיחלה עצמו עליו', ואני אעשה פעולה להקל על שנת? אותו יהודי מתענה ותפקידי הוא לא לישון בלילה, אם לא כן, במה הנני רבי?...

בספר טובות זכרונות (זכרונות מהרה"ח ר' יהודה לייב קוסטינר ז"ל) מסופר, שסיפר לו הרה"ח ר' זאב שוורץ ז"ל מקוצמן ששמע מפה קדשו של הרה"ק רבי שרגא פייביש מזאלישטשיק זי"ע. הרה"ק מזאלישטשיק זי"ע היה מכניע את עצמו מאד בפני אחיו הבכור

הרה"ק בעל "אהבת ישראל" מוויז'ניץ זי"ע, וכך גם כמים הפנים לפנים, הרה"ק ה"אהבת ישראל" היה מכבדו כערכו הרם.

פעמים רבות היה מגיע הרה"ק מזאלישטשיק לבקר אצל אחיו בוויז'ניץ שהיתה סמוכה מאד לעיר מגוריו טשערנוביץ. אח"כ, כשעבר ה"אהבת ישראל" להתגורר בגרוסורדיין אחרי מלחמת העולם הראשונה, כבר היה קשה על הרה"ק מזאלישטשיק לנסוע ולבוא אצל אחיו בגרוסורדיין הרחוקה מטשערנוביץ, וכך יצא שלא נפגשו הרבה זמן.

פעם אחת כשנפגשו האחים הקדושים אמר הרבי מזאלישטשיק להרבי ה"אהבת ישראל": הנה בעת שהיינו שכנים טובים, אתה בוויז'ניץ ואני בטשערנוביץ, היה מאד טוב, שהיינו נפגשים הרבה, ואילו עכשיו שאנו מתגוררים במרחק רב אחד מן השני, הרי אין זה כל כך טוב, והוסיף "טוב שכן קרוב מאח רחוק"...

השיבו ה"אהבת ישראל" באמרו בצחות לשונו: לא זהו פירוש הפסוק, אלא הכוונה היא כך, שאף על פי שאהבה של שכן קרוב הוא דבר טוב מאד, אבל שתהיה האהבה גדולה עד כדי בחינה של אהבת אחים, עדיין רחוקה היא מאד...

אחד מתושבי צפת שהיה בעל משפחה ברוכה רכש דירה מרווחת בעיר, אלא שבני ביתו סרבו להשתכן בדירה מפני שהיא נמכרה בידי בעליה לאחר שלא השיגה ידו לשלם את חובותיו הרבים לנושיו.

הלך האיש לרבי משה קלירס רבה של טבריה כדי לקבל עצה מפיו, אך רבי משה התחמק תחילה מפני שהעיסקה כבר יצאה לפועל.

לבסוף, אמר לו שמבחינת הדין אין כאן שום שאלה, אלא שרוצה הוא לספר לו סיפור על חסיד ותיק אחד שנוהג היה ליטול ידיו בדקדוק רב ולנגבן היטב לפני הסעודה, פעם הביאו לו אלונטית משובחת לנגב את ידיו, והוא התעניין על מקורה, כשנודע לו כי היא נרכשה מידי אלמנה אחת שמכרה את חפצי ביתה מרוב עניות, אמר שאינו מסוגל להשתמש בחפץ הספוג בדם ישראל...

הבין האיש את הרמז ומשך ידו מהדירה, ובחסדי שמים הצליחו הבעלים הקודמים לרכוש את הדירה בחזרה מידי הקונה.

בפסוק נאמר (בראשית ל"ז, י"ג): ויאמר ישראל אל יוסף הלא אחיך רועים בשכם לכה ואשלחך אליהם, ועיין פרש"י. ולכאורה קשה, כיון דשכם מוכן לפורעניות, לא הוי ליה לשלוח את יוסף למקום הזה. ועוד דמשמע דנותן טעם משום דאחיך רועים בשכם לכן אשלחך אליהם, והלא האחים שנאו את יוסף.

אך ראיתי מפרשים, דודאי ידע יעקב שנאת האחים ליוסף כמו שנאמר ולא יכלו דברו לשלום ובודאי זיקן אותו, אבל בשכם, במקום הזה היו רואים כי גדול בעיני ה' שבת אחים גם יחד, ששני בני יעקב בני י"ג שנים באו על העיר בטח משום הכוונה יעשה את אחותינו, ואח"כ ויסעו ויהי חתת אלקים על הערים אשר סביבותיהם ולא רדפו אחר בני יעקב. וראו עין בעין כי רק בזכות אהבת אחוה נעשו להם ניסים, לכן שפיר אמר יעקב יען הלא אחיך

רועים "בשכם" דייקא, לכן לכה ואשלחך אליהם ולא תאונה אליך רעה.

ובאמת אמר לו המלאך נסעו מזה, פרש"י נסעו מן האחוה, כיון דנסעו מזה – מן העיר שכם, כי שמעתי אומרים נלכה דותינה ושכחו אהבת אחים, ויתנכלו אותו להמיתו, ולולא הקב"ה בעזרתו לא יכול לו.

אצל כ"ק מרן בעל "אהבת ישראל" מוויז'ניץ זי"ע הגיע אדם אחד וביכה לפניו את מצבו הרע שלא הולך לו כי השכן ממול פתח חנות כמוהו ושם מגיעים הרבה יותר קונים ממנו ולא הולך לו כל כך טוב כמו השני, השיב לו הרבי בפקחותו, השכן מנהל עסק אחד ולכן הולך לו כי עסק אחד קל לנהל, ואתה מנהל שני עסקים, את שלך ואת של חברך ולכן קשה לך...

הרה"ק רבי משה משינעווא בנו של הרה"ק ה"דברי יחזקאל" משינעווא זי"ע היה איש חלש מאוד, ואילו כשהיה בא זמן התפילה היה קופץ בכל הכוחות במסירות נפש.

הדברי יואל סיפר, שהוא זכה להיות אצל רבי משה על שבת קודש, ופעם אחת בשלחן הטהור ביום השבת אחר התפילה כשהכניסו את הקוגל דיבר רבי משה שהקוגל יצא השבוע מאוד טעים ומתוק, במטבח עמדה נערה יתומה שהיא הכינה את הקוגל, רבי משה בכבודו ובעצמו נכנס באמצע השולחן הטהור למטבח

וסיפר לנערה היתומה שהציבור מאוד משבח את הקוגל שהכינה לכבוד שבת, כדי לשמחה.

שנים ספורות לפני הסתלקותו של כ"ק מרן האדמו"ר משומרי אמונים זי"ע, עברו לפניו בליל חנוכה אחד הרבה חסידים, בין העוברים היו אב ובנו, כשהגיע תורם, אמר האבא להרבי, רבי, בני זה נולד מברכת הרבי שליט"א מלפני ארבעים שנה... והזכיר להרבי, כי ניגש אליו לפני כארבעים שנה כאשר שהה בשווייץ, והזכיר עצמו שלא זכה לזש"ק למרות כל השתדלותו הרפואית, והרבי שלא הכירו בכלל, עצם אז את עיניו הק', ולאחר רגעים ארוכים איחל לו שבקרוב יושע ויזכה לזש"ק. כעת, עמד אותו אדם והראה להרבי את קיום ברכתו, את בנו שעומד עמו, ועיני שניהם דומעות.

הרבי הגביה את עיניו ונענה לעומתו, טוב היה אילו בשרת לי את הבשורה הטובה בעתה ובזמנה, תדע, מאותו יום, לאחר תפילת מנחה שלאחריה הזכרת את שמך לתפילה – הנני מתפלל עליך, מדי יום ביום!!! והרבי סימן להביא לפניו את ספר התהלים שלו, פתח בפני היהודי את הדפים האחרונים של הספר והראה לו את שמו ושם אמו מופיעים בו בפתקא ישנה...

והפטיר הרבי ואמר בחיוך אבהי רך "למרות שהיתה לי הרגשה שנושעת כבר, לא חדלתי, כי כאשר מדובר בכאב וצרה של יהודי, אסור לסמוך על הרגשה...וזה היה יהודי שהרבי ראהו פעם אחת ויחידי, ולא הכיר אותו כלל וכלל...

מסופר שהברון רוטשילד ערך פעם "קידוש" לכבוד שמחה שהיתה במעונו. אל הקידוש שנערך כנהוג לאחר תפילת יום השבת, הוזמן קהל רב בראשות גדולי ישראל. לאחר התפילה נכנסו המוזמנים לאולם הקידוש ולמרבה פליאתם לא מצאו על השולחנות אלא רק כוסות לקידוש ויין, ולא ידעו כיצד יקדשו ללא "מזונות" שהרי "אין קידוש אלא במקום סעודה". והנה נכנס לאולם הברון רוטשילד במלוא הדרו והתיישב במזרח לצדו של הגאון האדיר רח"ע גרודז'ינסקי זצ"ל, נטל גביע יין בידו, קידש עליו ולאחר ששתה את היין, בירך על הגביע בורא מיני מזונות ואכל את הגביע להפתעת כל המסובים. גביע הניתן לאכילה הוא, הבינו כעת, ואם כן זהו המזונות.

לאחר מכן כיבד הברון את הגרח"ע שיקדש על היין, הגרח"ע החזיק את הכוס בידו הרהר קמעא ופנה לקדש על היין. כשיצא מביתו של הברון שאלוהו מקורביו, ילמדנו רבינו, במה הרהר בטרם עשה את הקידוש על אותו גביע?

השיב להם הגרח"ע, נתעוררתי לכך שלכאורה צריך לכסות את המזונות כמו שאמרו בפת שלא יראה את בושנתו וגם במזונות רבו המנהגים בכך, אך שוב חזרתי לחשוב שאם לא אקדש, יתבייש הברון רוטשילד ומוטב שהפת יראה את בושנתו ולא רוטשילד.

פעם כאשר נכנס הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע להדליק נרות חנוכה, שהה כמה דקות שלא כהרגלו, ולפתע ציווה על המשמש להכניס את המנורה לחדרו. רק לאחר כמה דקות יצא שוב עם המנורה והדליק את הנרות כדרכו. החסידים שראו מעשה זה היו

סבורים שבוודאי היו לרבי בכך עניינים נסתרים וגבוהים העומדים ברומו של עולם. אך לאחר מעשה גילה המשמש בעצמו אילו 'סתרי תורה' היו שם...

באותו יום, בשעה שהכין המשמש את המנורה, טעה ושפך לתוך הבזיכים משקה "מעד" במקום שמן זית. בכניסתו הבחין הרבי מיד בטעות, וכדי שלא לבייש את המשמש, הורה להוציא את המנורה לחדרו ושם שפכו את ה"מעד" והכניסו במקומו שמן זית...

בשכונתו של הגאון האדיר רבי אלחנן ווסרמן זצ"ל היה גר ילד קטן כבן ארבע שלאהבתו ל"קופסת גפרורים" לא היה קץ. רבי אלחנן הרגיש בזה, ואמר לו שמדי פעם יכנס לביתו, ויאסוף עבורו קופסאות גפרורים ריקים, ולא אחת ביקש רבי אלחנן מתלמידיו, שקופסאות ריקים יתנו לו, ולא הבינו התלמידים לאיזה צורך, אך חזקה עליהם פקודת רבם, ובבית רבי אלחנן היה מתערם "קופסאות" על גבי "קופסאות", והילד היה נכנס, "רבי א פושקאלע" (קופסה).

רבי אלחנן אמר לו "א פושקאלע?" – "פושקאלאך גאנצע האב איך פאר דיר! (קופסאות שלמות יש לי עבורך)..."

אותו קדוש ישראל שהיה מצטער כל יום על השניות שצריך לקשור נעליו, לא הצטער כלל על בקשת הפושקאלאך של הילד...

המפקד שהיה רשע מרושע, הבין מיד שאינו אוכל את הבשר מפני היות הבשר בשר טריפה

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד

סאנטוב ליקווד: אבי מורי ז"ל עבר את מאורעות המלחמה הנוראה רח"ל, אמנם על אף ייסוריו שהיו שם, עמד בכולם בגבורת ותעצומות נפש מרובה, ועמד על משמרתו בעזות דקדושה, הוא לא וויתר על שום מצוה שהיה יכולת מועטת בידו לקיימה, וממש מסר נפשו עליהם לקיימם. הוא היה מספר, שאף שהדבר היה מאוד מאוד קשה, לא הפסיד מעולם מצוות הנחת תפילין, כל יום בעצה אחרת, אם במסתרים או בגלוי כשהיה מוסווה היטב, הצד השוה בכולן שבכל עת ובכל מצב הניח את התפילין ושמר עליהם מכל משמר.

מצאתי בגנזי אבי מורי ז"ל יומן אישי שכתב לעצמו בימי צוק ומצור בשנות הזעם רח"ל, ושם רואים שעמד על משמרתו לקיים את כל המצוות האפשריים במסירות נפש ממש. ובתוך הדברים כותב שם עובדא נוראה ממסירות נפשו שלא להיגעל במאכלי הטריפה שהיה שם במחנות, ומתאר איך שבשבת שובה חילקו לכולם חתיכת בשר קטנה, וכמובן שהיה זה בשר טריפה, אך הוא החליט בחזקה לעמוד על משמרתו ולא להיגעל במאכלי הטריפה ולא אכל את הבשר.

המפקד שהיה רשע מרושע, כשראהו שאינו אוכל את הבשר, הבין מיד שזהו מפני היות הבשר בשר טריפה, ולכן החליט להענישו על זה שלא אכל את הבשר!... ומה היה העונש - הוא נתן לו סמרטוט [שמאטע] קטן, וצויה עליו לנקות בזה את כל בתי הכסא שהיו שם...

(מתוך נועם שיח שופטים תשפ"ב - מכון אפריון לשלמה)

וויזניץ אין ירושלים

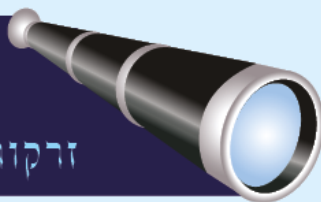
הגה"צ אב"ד סאנטוב

(גליון נועם שיח פ'
שופטים תשפ"ה)

עס האט מיר דערציילט א יונגערמאן וואס ער וואוינט אין מאנסי, אז איידער ראש השנה איז ער אריין צו כ"ק מרן האדמו"ר מוויזניץ מאנסי זי"ע, און דער רבי האט אים געפרעגט וואו ער גייט זיין אויף די ימים נוראים. האט ער געענטפערט, "אין וויזניץ". האט אים דער רבי געוויזן מיט'ן פינגער מיט א פראגע- צייכן, "וועלכע וויזניץ?" האט דער יונגערמאן געענטפערט, "אין וויזניץ ירושלים". האט זיך דער רבי געוואונדערט וואו איז דא א וויזניץ אין ירושלים? האט אים דער יונגערמאן געענטפערט אין "תולדות אברהם יצחק"... האט דער רבי געשמייכלט און געגעבן א ליבליך פעטשל פאר'ן יונגערמאן, זאגנדיג, "יא, די גוטע שטיקלעך האט ער גענומען..."

היזקלך

זרקור לתמונות השבוע

כנועם שייח סוד. הגה"צ אב"ד סאנטוב מראה לכ"ק אדמו"ר מבעלזא, בסיום הבר מצווה לנכדו את הקונטרס 'מועם שייח'

בביקור אצל הגאון האדיר שליט"א בבית מדרשו - ליל ערב ר"ה לפני אמירת סליחות

כ"ק אדמו"ר מלעלוב שליט"א

לחיים לרגל שמחת אירוסים בת הגה"צ אב"ד סאנטוב שליט"א

במדינת החד"צ אב"ד סאנטוב

דער רבי האָט גרעסערע דאָגות

בערב יום הקדוש שעל"ט (תשפ"ה) בעת שהייתי בקרית וויז'ניץ בני ברק, זכיתי ללוות את מו"ר הרבי שליט"א לעריכת השולחן. בדרך דיבר עמי הרבי על ענין אחד בלחש, ואף אחד לא שמע מה שהרבי אמר. כשהגענו לבית המדרש, ניגשו אלי כמה חסידים ואמרו שהם משתוקקים מאוד לדעת מה דיבר עמי הרבי, והוסיפו ואמרו, "הרבי היה נראה מודאג מאד, האם הרבי דיבר עמכם אודות מצב בריאותו?" אמרתי להם, "דער רבי האט אַסאַך גרעסערע דאָגות פון דעם" [להרבי יש דאגות הרבה יותר גדולות מזה]... הם הסתכלו עלי בתימהון, ושאלו אותי, "מה כבר יכול להיות דאגה גדולה יותר מאשר הדאגה אודות מצב בריאותו?". והפצירו בי לומר להם מה דיבר עמי הרבי.

סיפרתי להם, שהרבי שאל אותי אם אכלתי היום את הסעודה הראשונה והיכן אכלתי, והתעניין אצלי אם לא היה חסר לי שום דבר, והרבי אף שאל אותי היכן אני הולך לאכול את הסעודה השניה - סעודת המפסקת, ואף שאל אותי היכן אני הולך לאכול את הסעודה במוצאי יום הקדוש...

נענה הרה"ח ר' חיים מאיר שטערן שליט"א (הוא האיש שמשמיע ב"מערכת וויז'ניץ" את דברות קדשו של מו"ר הרבי שליט"א) ואמר: כעת הנני רוצה לגלות לך למה הרבי היה כל כך באזארגט [מודאג] אם לא היה חסר לך כלום. כולם יודעים שהטיש היום היה אמור להתחיל בשעה אחד עשרה, זמן קצר קודם הטיש, התקבלה הודעה אצל כל החסידים שדחו את הטיש בחצי שעה. כולם התפלאו על כך, כולם דאגו שמא יש קשר בין דחיית הטיש למצבו הבריאותי של הרבי, מי יודע אם להרבי יהיה כח ביום הקדוש.

אומר ר' חיים מאיר: אני יגלה לך למה דחו את הטיש. זמן קצר קודם הטיש נכנסו לבית הרבי שני נכדים, הם רצו ליטול ידיים לסעודה, וחיששו חתיכת חלה. כשמצאו את החלה נטלו את ידיהם. הרבי ראה את מעשיהם, והתפלא מאוד, ושאל אותם "מה פשר לזה, למה אתם נוטלים כעת את ידיכם?"

אמרו לו הנכדים: היינו בישיבה, ורצינו לאכול את הסעודה ביחד עם כל הציבור, ברם לא היה מספיק חלות לכל אחד ואחד, והרבה אנשים לא נטלו את ידיהם. כשמע הרבי את דבריהם, צוה שיזמינו תיכף ומיד כמות נכבדה של חלות וישלחו את זה לישיבה, והרבי ביקש שידחו את הטיש לחצי שעה, שיהיה מספיק זמן עד שהחלות יגיעו לישיבה ויהיה זמן להחסידיים ליטול את ידיהם...

ערב יוה"כ תשפ"ה - הרבי בדרכו לעריכת השולחן

וואס האלט דײַך אין אזא מצב?

דרשה בסעודה רבתי

לאלפי חסידי וויזניץ מא"י ומחול

יום ב' דראש השנה תשפ"ו

באולם הגדול של "בית וויז'ניץ"

קרית וויז'ניץ בני ברק

ביום חמישי פרשת נצבים העל"ט (תשפ"ה), הייתי ב"מושב אורה", והמתנתי להיכנס אל הקודש פנימה, להתברך אצל רבינו שליט"א (מון אדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א). כאשר נכנסתי אל החדר, אחזני חיל ורעדה, לא הייתי יכול להאמין למראה עיני, הרבי שוכב בלי כובע ובלו בעקטשע, וכך הוא מקבל את הקהל. הרבי חלוש מאוד, אין לו כח ליטול בידי את הקוויטל, מוסרים את הקוויטל לר' בן ציון (הרה"ח ר' בנציון שטנגר הי"ו משב"ק), והוא מניח את הקוויטל ליד הרבי, והרבי אפילו לא קורא את הקוויטל. כל הנוכחים שם האבן נישט געקענט קומען צו זיך [לא היו יכולים לחזור לעצמם]. בדרך החוצה, נענה אחד מהנוכחים: הלוואי זאלן מיר זוכה זיין, צו הערן אַ "לדוד מזמור" פונעם רבי'ן ראש השנה נאכט [הלוואי שנזכה לשמוע "לדוד מזמור" מפי רבינו בליל ראש השנה]... ומשנהו הפטיר לעומתו: חלומות! דער רבי גייט נישט ארויסקומען צום דאווענען! דער רבי דארף ליגן, און דער רבי גייט נישט ליגן אין בית מדרש [חלומות! הרבי לא יצא לתפילות, הרבי צריך לשכב, והרבי לא ישכב בבית המדרש]... ואילו השלישי הכריז: איך האב מורא, אז מ'גייט האלטן דעם רבי'ן ראש השנה דא אין "מושב אורה" [אני חושש שישאירו את הרבי בראש השנה במושב אורה]...

מה שאנחנו זכינו לחוות בראש השנה הזה, הוא **נסים ונפלאות עד אין לשער**! נסים גלויים ממש כקריעת ים סוף! חוץ לדרך הטבע כלל וכלל! הרבי התפלל את כל התפילות לפני התיבה, בקול גדול וחזק! בשפה ברורה ובנעימה! יש אומרים שזה היה אפילו יותר חזק וברור מהשנים הקודמות! הרבי נעמד ורקד ב"אין קצבה"! בשעת הריקוד אחרי מנחה, כששרו "אויסגעפולט אלעס גוטס", קפץ הרבי כאברך צעיר, וזאת אחר שהתפלל לפני התיבה את תפילות שחרית ומוסף! אלו נסים גלויים ממש! העולם אומר שהרבי מלומד בנסים... כשהרבי חזר אחרי השמונה עשר שנים [די אכצן זיסע יארן], אמרו הרבה שזה נסים ונפלאות. אם מותר לי לומר, יתכן שכאשר הרבי חזר אחרי השמונה עשר שנים, היו יכולים לקשר זאת עם "טבע"... אבל מה שאנחנו זכינו לראות בראש השנה הזה, אין לזה שום שייכות לטבע כלל וכלל! זהו כולו נסים ונפלאות!

בראש השנה הזה ניגש אלי יהודי, וסיפר לי מעשה נורא: אחד מחסידי וויז'ניץ היה לו בן - בחור - של"ע נתייסר במחלה הנוראה, והוצרך לטוס עם בנו למדינה אחרת, כדי לטפל בו בבית חולים מסויים, שם שהו במשך תקופה ממושכת. האב היה שבור ורצוף מאוד מהמצב הרפואי, הסתובב בפנים נפולות, ולא היה יכול להשיב את נפשו. היה קשה לו ליישב את דעתו כדי להתפלל וללמוד, הוא לא היה מסוגל לאכול, ואף לא היה יכול לישן, הוא הרגיש ממש "אויס מענטש"...

באותו זמן שהיה בבית חולים זה יהודי מחסידי באיאן, אשר גם הוא בא לשם לצרכי רפואה, עם בנו הבחור של"ע נתייסר במחלה הנוראה. יהודי זה מחסידי באיאן, עמד לפני נישואי אחד מילדיו, ובמקום

שישה בביתו ויתעסק בהכנות לקראת השמחה במעונו, שהה בבית החולים עם בנו הבחור. אולם, ההבדל ביניהם זעק עד לב השמים, יהודי זה מחסידי באיאן הסתובב כשהוא רגוע ושמח, מתוך שלווה הנפש, התפלל ולמד, ועשה את כל המצטרך מתוך רוגע ושמחה, לא ראו עליו שום דאגה ופחד. היהודי מחסידי וויז'ניץ הבחין בכך, והוא לא היה יכול להבין איך יתכן כזאת. התמיהה ניקרה במוחו, עד שלבסוף ניגש אל היהודי מחסידי באיאן, ושאל אותו: ווי אזוי מאכסטו דאס? וואס האלט ד'ך אין אזא מצב? [איך אתה עושה את זה, מה מחזיק אותך במצב כזה].

כעת הגיע תורו של היהודי מחסידי באיאן לתמוה, הוא פקח זוג עיניים נדהמות ושאל אותו: דו ביסט א וויז'ניצער חסיד, און דו פרעגסט מיר וואס ס'האלט מיך?? איך גיי דיר ווייזן! [אתה חסיד וויז'ניץ, ואתה שואל אותי מה מחזיק אותי?? אני אראה לך!] והיהודי מחסידי באיאן הוציא מכיסו פתק, והראה לו דבר אשר הופיע ב"נועם שיח" (ע' נועם שיח תצוה תשפ"ג, מס' 224), שכאשר הרבי נזקק לעבור "ניתוח" מורכב בשנת תשפ"ג, שאל אותו הרופא לפני כן: דער רבי האט מורא? [האם הרבי מפחד], והרבי השיב: **ניין! א איז וואס לעבט מיט'ן באשעפער פיר און צוואנציג שעה א טאג, אזא איינער קען נישט מורא האבן!** [לא! יהודי שחי עם הקב"ה עשרים וארבע שעות, אינו יכול לפחד כלל]... והיהודי מחסידי באיאן הפטיר: **דאס האלט מיין!** [זה מחזיק אותי]...

דער אייבערשטער האט אונז באוויזן דא יעצט ראש השנה נסים גלויים. פאר וועמען? פארוואס? דער אייבערשטער האט דאס נישט געמאכט פאר'ן רבי'ן! פאר'ן רבי'ן איז גוט אזוי צו אזוי! פאר'ן רבי'ן איז נישט קיין נפקא מינה צו ער ליגט צו ער זיצט! דער רבי איז דער פריילעכסטער מענטש אין דער וועלט! דער אייבערשטער האט געמאכט די נסים **פאר אונז!** די אלע וואס זענען געקומען צו פארן פון איבער די גאנצע וועלט זאלן זען פאר די אויגן, ווי אזוי עס קוקט אויס א איד וואס לעבט מיט'ן באשעפער פיר און צוואנציג שעה א טאג!...

און וואס דארפן מיר מיט נעמען פון אזא ראש השנה? **דאס** דארף מען מיט נעמען! איינער וואס לעבט מיט'ן הייליגן באשעפער פיר און צוואנציג שעה א טאג - **אינו יכול לפחד כלל!** [הקב"ה הראה לנו כאן עכשיו בראש השנה נסים גלויים. בשביל מי? למה? הקב"ה לא עשה זאת בשביל הרבי! הרבי מרוצה ושמח בכל מצב שהוא נמצא בו! אין זה נפקא מינה עבורו אם הוא יושב או שוכב! הרבי הוא האדם השמח ביותר בעולם! הקב"ה עשה את הנסים **בעבורנו!** שכל אלו שבאו מכל קצוי תבל יראו בעיניהם, איך נראה יהודי שחי עם הקב"ה עשרים וארבע שעות ביממה]. ומה אנחנו צריכים לקחת עמו מראש השנה כזה? את זה צריכים לקחת! מי שחי עם הקב"ה עשרים וארבע שעות ביממה - **אינו יכול לפחד כלל!**]

והוא נורא

מפ"ק של מרן אדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א
על ישראל הדרתו בקרית וויז'ניץ בני ברק

אוי ל'כ"ב שבת תשס"ג, לילה לפני יוםנו מסובך ועמוסין
שבת פון אדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א על הראש, הרע הרבי
שליט"א האמטענס בבת הימים, הרמאט נעם לחדר הרבי
ושאל במחשבו ולחצותו.
מרן אדמו"ר שליט"א הגיע רגע וכמעט רוח מורסו, ונעם, ונעם לו
"מיון ה'!"
לשאלת הרמאט האם הוא מפתח תשובות, ענה לו הרבי
שליט"א במחשבו רבני "תפסד!"
ואמר הרבי שליט"א באופן נמרץ: אני אל מפתח יחדיו שדור
עשרים וארבע שעות עם הקדוש ברוך הוא - לא יכול לפחד!!
ספי המדברים נכחו עס

לפני שנים רבות שנה פון אדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א
בליקור - עוד בחייו חתיו של אביו הנצי"ק מרן בעל
"תשובת משה" וי"ע, יום אחד נערך לנסות לני ארבע בדיקות
ולא חתיו לו דרך איך ליטע, ותמסבב כל השמות טיבב שאנו
אחת ה"טבבות ישראלי...
באנען הדרך פשוט לטעות דלק [אנדרין] להטבבות, ואו
הטבבות אלו הרבי שליט"א ואמר לו: אנחנו חיי הא דלק -
אן דעם מארט נען נישט [כלי זה א' אפסיד למוסר]...
נעם שיח בשילה תשפ"ג

בעריכת השולחן מוצאי ראש השנה תשפ"ו

